

Parlament de les Illes Balears

LLIE/CNN

DICTAMEN PROJECTE DE LLEI RGE NÚM. 15363/18, DE SALVAGUARDA DEL PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL DE LES ILLES BALEARS

La Comissió de Cultura, Educació i Esports, atès l'Informe emès per la Ponència corresponent, i després del seu debat a la sessió de la comissió de dia 14 de març de 2019, ha aprovat el Dictamen present, el qual, en compliment de l'article 124 del Reglament de la Cambra, es trameta a la Presidència del Parlament als efectes de la tramitació subsegüent que en procedeixi.

PROJECTE DE LLEI DE SALVAGUARDA DEL PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL DE LES ILLES BALEARS

Capítol I Disposicions generals

Article 1 Objecte

Aquesta Llei té per objecte **regular** la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial de les Illes Balears, donar-lo a conèixer, fomentar-lo, difondre'l i ~~investigar-lo, com també dur a terme qualsevol altra mesura que en garanteixi la viabilitat.~~

Article 2 Concepte de patrimoni cultural immaterial

1. De conformitat amb aquesta Llei, s'entén per patrimoni cultural immaterial els usos, les representacions, les expressions, els coneixements i les tècniques, juntament amb els instruments, els objectes, els artefactes i qualsevol altre suport material vinculat als béns immaterials objecte de salvaguarda, com també els espais, els indrets i els itineraris culturals i naturals que hi són inherents, i que les comunitats, els grups i, en alguns casos, les persones reconguin com a part integrant del seu patrimoni cultural.

2. Aquest patrimoni cultural immaterial, que es transmet de generació en generació, el recreen constantment les comunitats, els grups o les persones en funció del seu entorn, la interacció amb la naturalesa i la seva història, la qual cosa els infon un sentiment d'identitat i continuïtat i contribueix, per tant, a promoure el respecte a la diversitat cultural i a la creativitat humana.

Parlament de les Illes Balears

3. De conformitat amb aquesta llei, serà objecte de salvaguarda el patrimoni cultural immaterial compatible amb els instruments internacionals de drets humans i amb respecte mutu entre les comunitats, els grups i les persones, amb la protecció, respecte i dignitat dels animals i amb el desenvolupament sostenible, d'acord amb el que preveuen els articles 4.2, 6 i 8 d'aquesta llei.

Article 3

Àmbits del patrimoni cultural immaterial

El patrimoni cultural immaterial es manifesta, en particular, en els àmbits següents:

a) Formes de comunicació, tradicions i expressions orals i les seves produccions, incloses la llengua i les seves modalitats i particularitats lingüístiques com a vehicle del patrimoni cultural immaterial, com també la toponímia tradicional com a instrument per a la denominació geogràfica del territori.

b) Activitats productives, processos i tècniques artesanals tradicionals.

c) Festes, creences, rituals i cerimònies.

d) Arts de l'espectacle, representacions, jocs i esports tradicionals.

e) Manifestacions sonores, música, danses i balls tradicionals.

f) Salut, alimentació, gastronomia i elaboracions culinàries.

g) Coneixements i usos relacionats amb la naturalesa i l'univers, aprofitaments específics i percepció del territori.

h) Formes de sociabilitat col·lectiva i d'organització social, com també els usos i els costums tradicionals i el dret consuetudinari de cadascuna de les illes, inclosa la tradició jurídica privativa pròpia de cada illa.

Article 4

Concepte de salvaguarda

1. De conformitat amb aquesta Llei, s'entén per salvaguarda les mesures encaminades a garantir la viabilitat del patrimoni cultural immaterial, és a dir, reforçar les diverses condicions, materials o immaterials, que són necessàries per a la transformació i la interpretació contínues d'aquest patrimoni, com també per a la seva transmissió a les generacions futures.

2. Aquestes mesures de salvaguarda han de prendre com a base la participació de la ciutadania, la interculturalitat i el desenvolupament sostenible, com també la resta de principis generals que es detallen en l'article 8 d'aquesta Llei.

3. Les mesures de salvaguarda comprenen la identificació, la documentació, la investigació, la preservació, la protecció, la promoció, el reconeixement, la transmissió —bàsicament a través del sistema educatiu i d'educació no formal—, la difusió i la revitalització d'aquest patrimoni en els seus diferents aspectes.

Article 5

Portadors del patrimoni cultural immaterial

1. ~~De conformitat amb~~ Als efectes d'aquesta Llei, s'entén per comunitats, grups o persones portadors d'elements del patrimoni cultural immaterial els que reconeixen

Parlament de les Illes Balears

la manifestació immaterial com a part integrant del seu patrimoni cultural, tal com es defineixen en els apartats 2, 3 i 4 següents.

2. Les comunitats són xarxes de persones que mantenen vives les expressions del patrimoni cultural immaterial, estiguin o no constituïdes oficialment com a associacions o col·lectius, i que són les legítimes posseïdores d'aquests béns i coneixements. Comparteixen una vinculació i un sentit d'identitat, a partir d'una relació històrica arrelada en la pràctica i en la transmissió del seu patrimoni cultural immaterial o en el seu compromís amb aquest.

3. Els grups o les entitats culturals sense ànim de lucre els formen les persones —pertanyents a una o diverses comunitats— que comparteixen coneixements i tècniques específiques relacionats amb la creació i la recreació del patrimoni cultural immaterial, i que tenen entre els seus objectius el manteniment, la transmissió i altres mesures de salvaguarda d'aquest patrimoni.

4. Les persones o els individus —pertanyin a la mateixa comunitat o a diverses— són les que posseeixen un coneixement, un costum, una tècnica, una experiència o una altra característica notòria i que se signifiquen per la seva contribució especial a la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial i a la transmissió dels seus valors a la seva comunitat i a la societat en general.

Article 6

Requisits i Característiques del patrimoni cultural immaterial objecte de salvaguarda

1. El patrimoni cultural immaterial, tot mantenint l'essència i l'esperit de cada manifestació, ha de ser compatible amb el respecte als drets humans, amb el respecte mutu entre comunitats, grups i persones, amb la igualtat de gènere, amb la salut de les persones, amb la protecció i respecte envers els animals, amb el desenvolupament sostenible, amb la integritat dels ecosistemes i amb els valors i principis que inspiren l'ordenament jurídic. ~~i amb l'evolució i adaptació a les noves circumstàncies, però ha de mantenir l'essència i l'esperit de cada manifestació.~~

~~2. Els elements del patrimoni cultural immaterial no poden comportar manifestacions de discriminació o de violència contràries als drets humans, a la igualtat de gènere, a la salut de les persones, a la integritat dels ecosistemes o als valors i principis que inspiren l'ordenament jurídic.~~

3. Així mateix, els elements o les manifestacions del patrimoni cultural immaterial han de complir les característiques següents:

a) Pertinença: que l'element s'emmarqui en la definició que estableix aquesta Llei.

b) Representativitat: que l'element sigui referent dels processos històrics, culturals i d'identitat de les comunitats, els grups o les persones portadors de les Illes Balears i, això no obstant, sigui dinàmic i tengui la capacitat d'adaptar-se i crear-se de nou i de reinterpretar elements d'altres comunitats, sempre dins l'equilibri del respecte cap a l'essència de la manifestació.

Parlament de les Illes Balears

c) Rellevància: que l'element el valorin i reconeixin socialment les comunitats, els grups o les persones portadors de les Illes Balears, i tenguin significació social.

d) Identitat col·lectiva i vigència: que l'element sigui de naturalesa col·lectiva, que es transmeti de generació en generació com un llegat, valor o tradició cultural, que sigui vigent, preservi la seva funció sociocultural i representi un testimoni d'una tradició o expressió cultural viva.

e) Interculturalitat: que l'element s'emmarqui en el respecte mutu entre comunitats, grups i persones, en el respecte a la diversitat, generi el diàleg intercultural i propiciï la integració al territori d'acollida.

f) Equitat: que l'ús, el gaudi i els beneficis derivats de l'element siguin justs i equitatius respecte de les comunitats, els grups o les persones que s'identifiquin amb aquest, i tenguin en compte els usos i els costums tradicionals i el dret consuetudinari de les comunitats locals dins cada illa.

g) Sostenibilitat: que l'element pugui contribuir a un major desenvolupament sostenible de la població, sobre la base de les pràctiques tradicionals, en els àmbits econòmic, ambiental, social i cultural i, per tant, que pugui contribuir a una millor qualitat de vida de les persones i a una relació equilibrada entre la societat i la natura.

Article 7

Actuacions de les administracions públiques

1. Constitueix un deure de les administracions públiques de les Illes Balears fomentar el patrimoni cultural immaterial, en els marcs competencials respectius, per tal que aquest es manifesti plenament en els àmbits socials i culturals de les Illes Balears, i assegurar-ne així la pervivència en el futur.

2. De conformitat amb el que preveu l'apartat anterior, les administracions públiques han de perseguir els objectius generals següents:

a) Promoure el coneixement i l'inventari de les manifestacions, com també dels agents portadors, àmbits, béns i creacions del patrimoni cultural immaterial de les illes de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

b) Difondre el patrimoni cultural immaterial en tots els àmbits.

c) Potenciar la valoració social i cultural de les distintes manifestacions del patrimoni cultural immaterial.

d) Fomentar, especialment mitjançant instruments econòmics i pressupostaris, les manifestacions regulades en aquesta Llei.

e) Donar suport a les iniciatives de dinamització sociocultural i associatives relacionades amb la matèria objecte d'aquesta Llei.

f) Fomentar, a través de línies d'actuació i ajuda específiques, l'intercanvi i el coneixement de les diferents manifestacions culturals immaterials pròpies de cada illa o comunes a totes, com també la projecció exterior i la interrelació amb la resta de territoris de parla catalana i de la resta de l'Estat.

3. D'acord amb l'article 12.4 de l'Estatut d'autonomia, les institucions pròpies han d'orientar la funció de poder públic en el sentit de consolidar i desenvolupar les característiques de nacionalitat comuna dels pobles de les Illes Balears, com també

Parlament de les Illes Balears

les peculiaritats de cada illa en matèria de patrimoni cultural immaterial, com a vincle de solidaritat entre si.

Capítol II Règim de salvaguarda del patrimoni cultural immaterial

Article 8 Principis generals de les actuacions de salvaguarda

Les actuacions dels poders públics sobre els béns del patrimoni cultural immaterial que siguin objecte de salvaguarda han de respectar, en la preparació i en el desenvolupament, els principis generals següents:

a) Els principis i els valors continguts en l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, en la Constitució espanyola i en el dret de la Unió Europea, com també, en general, els drets i deures fonamentals que aquests estableixin, en especial, la llibertat d'expressió.

b) El principi d'igualtat i no discriminació. El caràcter tradicional de les manifestacions immaterials de la cultura en cap cas no ha d'emparar el desenvolupament d'accions que constitueixin vulneració del principi d'igualtat de gènere.

c) El protagonisme dels portadors del patrimoni cultural immaterial, com a titulars, mantenidors i legítims usuaris d'aquest, com també el reconeixement i respecte mutus.

d) El principi de participació, amb l'objecte de respectar, mantenir i impulsar el protagonisme dels portadors del patrimoni cultural immaterial, les organitzacions i les associacions ciutadanes en la recreació, la transmissió i la difusió del patrimoni cultural immaterial.

e) El principi d'accessibilitat, que faci possible el coneixement i el gaudi de les manifestacions culturals immaterials i l'enriquiment cultural de la ciutadania, sens perjudici dels usos consuetudinaris pels quals es regeix l'accés a determinats elements d'aquestes manifestacions.

f) El principi de comunicació cultural com a garant de la interacció, el reconeixement, l'acostament, l'entesa mútua i l'enriquiment entre les manifestacions culturals immaterials, mitjançant l'acció de col·laboració entre les administracions públiques i les comunitats o els grups portadors dels béns culturals immaterials.

g) El dinamisme inherent al patrimoni cultural immaterial, que per naturalesa és un patrimoni viu, recreat i experimentat en temps present i respon a pràctiques en canvi continu, que protagonitzen les comunitats, els grups i les persones que han de ser els garants de l'evolució ~~correcta, respectuosa i natural~~, i del dinamisme de les manifestacions que protagonitzen.

h) La sostenibilitat de les manifestacions culturals immaterials, de manera que s'evitin les alteracions quantitatives i qualitatives dels seus elements culturals alienes a les comunitats portadores i gestores d'aquestes manifestacions. Les activitats turístiques mai no han de vulnerar les característiques essencials ni el desenvolupament propi de les manifestacions, per tal que se'n pugui compatibilitzar l'apropiació i el gaudi públic amb el respecte als béns i als seus protagonistes.

i) La consideració de la dimensió cultural immaterial dels béns mobles i immobles que siguin objecte de protecció com a béns culturals.

Parlament de les Illes Balears

j) Les actuacions que s'adoptin per salvaguardar els béns jurídics protegits han de respectar en tot cas els principis de garantia de la llibertat d'establiment i la llibertat de circulació que estableix la normativa vigent en matèria d'unitat de mercat.

Article 9

Documentació i inventari del patrimoni cultural immaterial

1. Els elements i les manifestacions culturals immaterials de les Illes Balears s'han d'identificar i documentar en els inventaris dels consells insulars respectius i en el de l'Administració de la Comunitat Autònoma.

2. Correspon als consells insulars elaborar i gestionar l'inventari del patrimoni cultural immaterial de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, respectivament, en el qual s'han de recollir les manifestacions a través de les quals s'expressa aquest patrimoni, sens perjudici de la coordinació necessària amb l'Administració de la Comunitat Autònoma.

3. Les dades que figuren en els inventaris insulars respectius i l'autonòmic del patrimoni cultural immaterial són públiques. Les administracions públiques de les Illes Balears han de garantir a la ciutadania que pugui accedir a les dades contingudes en els inventaris mitjançant l'establiment d'una xarxa descentralitzada de transmissió de dades.

3 bis. Tots els béns etnològics vinculats al patrimoni cultural immaterial, tant aquells que es conserven vius en l'actualitat com aquells que han desaparegut, han de ser objecte de protecció foment, estudi i documentació, i s'han de plantejar mesures concretes per recuperar aquells que estiguin en perill de desaparició. El Govern de les Illes Balears i els Consells insulars, en el marc de les seves competències han d'establir els programes d'investigació adients per aconseguir-ho.

3 ter. Els ajuntaments han de contribuir en el marc de les seves competències, en la mesura de les seves possibilitats, a fomentar i promoure el coneixement i l'inventari del Patrimoni de Cultura immaterial del seu terme municipal.

Article 10

Apropiació indeguda

Les administracions públiques han de vetlar, en l'àmbit de les seves competències, perquè les persones que no tenen legitimació no s'apropriïn indegudament del patrimoni cultural immaterial a través del reconeixement de drets de propietat intel·lectual o industrial, ni puguin emprar ni malversar els elements amb usos no apropiats.

Article 11

Categories del patrimoni cultural immaterial

De conformitat amb aquesta Llei, es reconeixen tres categories de protecció del patrimoni cultural immaterial de les Illes Balears:

Parlament de les Illes Balears

1. Les manifestacions comunes al conjunt de les illes, representatives d'una **sola** identitat **nacional** compartida que el Govern de les Illes Balears reconegui com a Béns d'Interès Cultural Immaterial Compartit (BICIMCO).
2. Les manifestacions més representatives del patrimoni cultural immaterial de cada una de les illes que els consells insulars respectius declarin Béns d'Interès Cultural Immaterial (BICIM).
3. Els béns o les manifestacions que, tot i no tenir la rellevància que els permetria declarar-los Béns d'Interès Cultural Immaterial, tenen prou significació i valor per constituir un bé que s'ha de protegir singularment que els consells insulars respectius declarin com a Béns Catalogats Immaterials (BCI).

Article 12 **Béns d'Interès Cultural Immaterial Compartit**

Les manifestacions més representatives del patrimoni cultural immaterial que, a més, comparteixin totes les Illes Balears s'han de declarar Béns d'Interès Cultural Immaterial Compartit. La seva rellevància i representativitat els confereix senyes d'identitat **nacional** que comparteix el conjunt dels pobles de les Illes Balears.

Article 13 **Procediment de declaració dels Béns d'Interès Cultural Immaterial Compartit**

1. La declaració de Béns d'Interès Cultural Immaterial Compartit requereix el procediment corresponent, que ha d'iniciar d'ofici el Govern de les Illes Balears o a instància d'una altra administració pública, comunitat, grup o persona. Els acords que no s'incoïn s'han de motivar i notificar a les persones interessades.
2. L'inici del procediment de declaració d'un bé d'interès cultural immaterial compartit s'ha de notificar, de forma motivada, als quatre consells insulars, que l'hauran de declarar Bé d'Interès Cultural Immaterial, d'acord amb el procediment establert en l'article 15 d'aquesta Llei.
3. L'expedient de declaració de Bé d'Interès Cultural Immaterial Compartit ha de contenir:
 - a) Còpia de l'expedient de declaració de Bé d'Interès Cultural Immaterial de cada un dels consells insulars.
 - b) Informe preceptiu favorable del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Immaterial de les Illes Balears i d'almenys una de les institucions consultives previstes en l'article 33 d'aquesta Llei.
4. La declaració s'ha de dur a terme per acord del Consell de Govern de les Illes Balears i s'ha d'adoptar en el termini màxim **de sis mesos** d'un any, comptadors a partir de la data en què els quatre consells insulars hagin notificat la declaració de

Parlament de les Illes Balears

Bé d'Interès Cultural Immaterial. Una vegada acabat el termini no es podrà tornar a iniciar el procediment fins que no hagin transcorregut ~~tres~~ **dos** anys.

5. La declaració d'un bé d'interès cultural immaterial compartit s'ha de publicar en el Butlletí Oficial de les Illes Balears.

Article 14

Béns d'Interès Cultural Immaterial

Les manifestacions més representatives del patrimoni cultural immaterial s'han de declarar Béns d'Interès Cultural Immaterial.

Article 15

Procediment de declaració dels Béns d'Interès Cultural Immaterial

1. La declaració de Béns d'Interès Cultural Immaterial requereix la incoació prèvia d'un procediment, que ha d'iniciar d'ofici l'òrgan competent del consell insular respectiu, per iniciativa pròpia, a proposta dels òrgans consultius en matèria de patrimoni cultural immaterial, o a instància d'una altra administració pública, comunitat, grup o persona. La decisió de no iniciació s'han de motivar i notificar a les persones interessades.

2. La incoació del procediment de declaració d'un bé d'interès cultural immaterial s'ha de notificar als portadors i a l'ajuntament o ajuntaments vinculats amb el bé cultural immaterial, que n'han d'emetre un informe previ i preceptiu, i s'ha de publicar en el Butlletí Oficial de les Illes Balears.

3. Amb la incoació del procediment de declaració d'un bé d'interès cultural immaterial ja són d'aplicació, en el que correspongui, les mesures de salvaguarda establertes en aquesta Llei.

4. En la instrucció del procediment s'ha de donar audiència a les entitats públiques, privades, comunitats i grups de persones, amb personalitat jurídica o sense, que organitzin, promoguin o tinguin un vincle destacat amb el bé cultural immaterial, i als titulars de drets reals sobre els béns mobles i immobles que es volen declarar vinculats al bé o la manifestació immaterial.

També s'ha d'obrir un període màxim d'informació pública ~~d'un mes~~ **de dos mesos** de durada.

5. L'expedient de declaració de Bé d'Interès Cultural Immaterial ha de contenir:

a) Els informes que hagi redactat el personal tècnic competent en què es recullin les peculiaritats històriques i etnològiques que determinin el context social i cultural del bé.

b) Una descripció del bé, la qual s'ha d'acompanyar amb documentació fotogràfica, audiovisual o d'altre tipus, quan això sigui possible.

c) Una descripció en què s'enumerin els usos, les representacions, les expressions, els coneixements i les tècniques que comporta.

d) La identificació de les comunitats, els grups o les persones portadors.

Parlament de les Illes Balears

e) Els àmbits geogràfics i els espais en què es duen o s'han duit a terme tradicionalment.

f) Els béns materials, mobles i immobles, que estan vinculats al bé perquè li donen suport i el caracteritzen de manera singular.

g) Un diagnòstic en què s'exposin els riscos i les amenaces que afecten l'element.

h) El testimoni del consentiment previ, lliure i informat, de les comunitats, els grups o les persones portadors del bé cultural immaterial.

i) Un informe de l'administració competent del consell insular que hagi iniciat el procediment de declaració sobre el compliment dels requisits i les característiques del patrimoni cultural immaterial de l'element que es vulgui declarar Bé d'Interès Cultural Immaterial.

j) L'informe favorable del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Immaterial de les Illes Balears, els informes favorables del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Immaterial de l'illa competent i l'informe favorable d'una de les institucions científiques, tècniques o universitàries de prestigi o competència reconegudes que s'hagin determinat en el que s'estableix en l'article 33 d'aquesta Llei.

6. La declaració pot contenir béns mobles o immobles vinculats a l'element immaterial que han d'estar inclosos en la relació o l'inventari pertinent que s'hagi incorporat a l'informe històric i descriptiu, que n'ha de preveure, així mateix, el pla de salvaguarda.

7. La declaració de Bé d'Interès Cultural Immaterial s'ha de dur a terme per acord del ple del consell insular competent, oïts els municipis concernits i amb l'informe previ del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Immaterial de l'illa competent corresponent; l'informe, igualment favorable, d'una de les institucions científiques, tècniques o universitàries de prestigi o competència reconegudes que s'hagin determinat en el que s'estableix en l'article 33 d'aquesta Llei, i l'informe del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Immaterial de les Illes Balears, a proposta de l'òrgan competent. La declaració s'ha de notificar a les persones interessades.

8. La declaració d'un bé d'interès cultural immaterial s'ha de publicar en el Butlletí Oficial de les Illes Balears.

9. L'acord de declaració de Bé d'Interès Cultural Immaterial s'ha d'adoptar en el termini de vint mesos comptadors a partir de la data en què s'hagi incoat el procediment. Un cop transcorregut el termini esmentat, si en aquest procediment no es dicta una resolució expressa, el silenci s'entendrà desestimatori. No es pot tornar a iniciar el procediment de declaració dins els dos anys següents, llevat que ho sol·licitin entitats públiques o privades o grups de persones que organitzin, promoguin o tinguin un vincle destacat amb el bé cultural immaterial.

10. A partir del moment de la declaració, i amb una periodicitat quinquennal, els portadors estan obligats a dur a terme el seguiment i la revisió del Bé d'Interès Cultural Immaterial, i a informar el consell insular pertinent de les conclusions d'aquesta revisió. En aquest procés s'han de prendre com a base els criteris que varen justificar-ne la declaració. En el cas que s'hagin alterat substantivament els marcs temporals, físics o materials (canvi o celebració fora de les seves dates

Parlament de les Illes Balears

tradicionals, del marc geogràfic tradicional, dels seus béns materials inherents, entre d'altres), s'ha de modificar la declaració o revocar-la.

Si no s'ha fet la revisió, l'ha de dur a terme l'administració del consell insular, sens perjudici que, de forma subsidiària, pugui repercutir-ne els costos en els portadors.

Article 16

Registre dels Béns d'Interès Cultural Immaterial Compartit i dels Béns d'Interès Cultural Immaterial

1. Els Béns d'Interès Cultural Immaterial Compartit i els Béns d'Interès Cultural Immaterial s'han d'inscriure en els registres regulats en els articles 12 i 13 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, en els quals també s'ha d'anotar preventivament la incoació dels expedients de declaració.

2. És obligació de les entitats públiques o privades o grups de persones que organitzen o promouen el Bé d'Interès Cultural Immaterial comunicar als registres corresponents tots els actes jurídics i tècnics que els puguin afectar.

Article 17

Procediment per modificar o deixar sense efecte les declaracions de Béns d'Interès Cultural Immaterial Compartit i de Béns d'Interès Cultural Immaterial

Per modificar o deixar sense efecte una declaració de Bé d'Interès Cultural Immaterial Compartit i de Bé d'Interès Cultural Immaterial s'han de seguir els mateixos tràmits i requisits que són necessaris per fer una declaració, amb l'informe previ i vinculant de les institucions a què fa referència l'article 15.5 j), i sempre que s'acrediti que hi ha hagut una alteració substancial dels criteris que varen motivar i justificar la declaració.

Article 18

Béns Catalogats Immaterials

1. Tenen la consideració de Béns Catalogats Immaterials els béns que, tot i no tenir la rellevància que els permeti declarar-los Béns d'Interès Cultural Immaterial, tenen prou significació i valor per constituir un bé que s'ha de protegir singularment.

2. La competència per fer la declaració de Béns Catalogats Immaterials correspon al consell insular a què està vinculat l'element o la manifestació immaterial.

3. El procediment l'ha d'iniciar d'ofici l'òrgan competent del consell insular respectiu, per iniciativa pròpia, a proposta dels òrgans consultius en matèria de patrimoni cultural immaterial o a instància d'una altra administració pública, comunitat, grup o persona directament relacionats amb l'element cultural immaterial.

Parlament de les Illes Balears

4. L'expedient de declaració de Bé Catalogat Immaterial ha de contenir la documentació que estableix l'article 15.5, excepte l'informe favorable d'una de les institucions científiques, tècniques o universitàries de prestigi o competència reconegudes que es determini en el que s'estableix en l'article 33 d'aquesta Llei.

5. La declaració pot contenir béns mobles o immobles vinculats a l'element o a la manifestació immaterial que es vol salvaguardar.

6. L'acord de declaració d'un bé catalogat immaterial s'ha d'inscriure en el Catàleg general del patrimoni històric de les Illes Balears, que es regula en l'article 18 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, en el qual també s'ha d'anotar preventivament la incoació dels expedients de declaració.

7. L'acord de declaració s'ha d'adoptar en el termini de dotze mesos comptadors des de la data en què s'hagi incoat el procediment. Un cop transcorregut el termini esmentat sense que s'hagi dictat i notificat, s'entén que es desestima la declaració. No es pot tornar a iniciar el procediment de declaració fins que no hagi transcorregut un any, llevat que ho demanin entitats públiques o privades o grups de persones que organitzin, promoguin o tenguin un vincle destacat amb l'element cultural immaterial.

8. Per deixar sense efecte una declaració, cal seguir el mateix procediment que s'ha establert per fer aquesta declaració.

9. A partir del moment de la declaració, i amb una periodicitat quinquennal, els seus portadors resten obligats a dur a terme el seguiment i la revisió del Bé Catalogat Immaterial, i a informar l'administració declarant, si escau, de les conclusions d'aquesta revisió. En aquest procés s'han de prendre com a base els criteris que varen justificar la declaració. En el cas que s'hagin alterat substantivament els marcs temporals, físics o materials (canvi o celebració fora de les seves dates tradicionals, del marc geogràfic tradicional, dels seus béns materials inherents, entre d'altres), s'ha de modificar la declaració o revocar-la. Si els portadors no fan la revisió, l'ha de dur a terme l'administració declarant.

10. Els acords de modificació o que deixen sense efectes les declaracions d'un bé catalogat immaterial s'han d'inscriure en el Catàleg general del patrimoni històric de les Illes Balears, que es regula en l'article 18 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears.

Capítol III

Mesures de salvaguarda del patrimoni cultural immaterial

Article 19

Mesures de salvaguarda dels béns culturals immaterials declarats d'interès cultural

1. Les administracions han de promoure les polítiques públiques que calguin per tal de garantir la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial.

Parlament de les Illes Balears

2. La salvaguarda del patrimoni cultural immaterial té com a finalitat dur a terme accions que tinguin com a objectiu dinamitzar, revitalitzar, comunicar, difondre, promocionar, fomentar, protegir i transmetre a les noves generacions aquest patrimoni.

3. Per a cada bé del patrimoni cultural immaterial que s'hagi declarat d'interès cultural l'administració competent pot crear o reconèixer un òrgan de gestió específic que, perquè és representatiu de la comunitat, el grup o les persones portadors del bé, estigui legitimat per proposar i establir mesures de salvaguarda per conservar i transmetre el bé declarat d'interès cultural.

4. El departament competent del consell insular respectiu ha de vetlar perquè els béns culturals immaterials declarats d'interès cultural mantinguin els valors que en varen justificar la declaració i, amb aquesta finalitat, ha d'adoptar les mesures d'ordre jurídic, tècnic, administratiu i financer adequades següents:

a) Adreçar a les comunitats, els grups o les persones que promouen o gestionen els béns culturals immaterials declarats, en el cas que existeixin, les recomanacions que consideri necessàries per mantenir els seus valors essencials.

b) Afavorir la creació o el reforçament d'institucions de formació en la documentació, la investigació i la gestió del patrimoni cultural immaterial, com també la transmissió d'aquest patrimoni en els fòrums i els espais destinats a la seva manifestació i expressió.

c) Fomentar estudis científics, tècnics i artístics, com també metodologies d'investigació, per a la salvaguarda eficaç del patrimoni cultural immaterial i, en particular, del patrimoni cultural immaterial que estigui en perill.

d) Atendre, d'acord amb les disponibilitats pressupostàries, les sol·licituds d'ajudes per al manteniment i la conservació dels béns culturals immaterials declarats.

e) Garantir l'accés al patrimoni cultural immaterial i respectar alhora els usos consuetudinaris que regeixen l'accés a determinats elements d'aquest patrimoni.

f) Vetlar per la divulgació, la visibilitat i la promoció del coneixement dels béns culturals immaterials declarats, potenciant-ne l'estudi i facilitant-ne l'accés a tota la seva documentació.

g) Vetlar per la conservació dels suports materials del patrimoni cultural immaterial, tant moble com immoble, i dels espais que hi són inherents, sempre que aquesta protecció en permeti el manteniment, l'evolució i l'ús habitual.

h) Mantenir els portadors informats sobre el patrimoni cultural immaterial que estigui en perill i sobre les actuacions de salvaguarda que es recomanen.

5. Correspon al departament competent del consell insular respectiu articular i, si escau, regular mesures de seguiment i d'actualització dels béns culturals immaterials declarats.

6. El Govern de les Illes Balears, els consells insulars, en els seus àmbits respectius, com també els ajuntaments i altres ens locals, en l'àmbit de les seves competències, han de vetlar per la difusió i la promoció dels béns culturals immaterials declarats.

Article 20

Parlament de les Illes Balears

Accés als béns culturals immaterials declarats d'interès cultural

L'accés als béns culturals immaterials declarats d'interès cultural ha de facilitar-se a tota la societat. Per això, l'administració ha de fomentar el seu coneixement, accés i difusió.

Les comunitats, grups o persones portadors, com també els promotors i gestors de béns culturals immaterials, estan obligats a permetre:

a) L'examen i l'estudi dels béns culturals immaterials declarats a les persones que investiguin d'institucions científiques, tècniques o universitàries de prestigi o competència reconeguts en l'article 33 d'aquesta Llei.

b) L'accés públic, sens perjudici dels usos consuetudinaris pels quals es regeix l'accés a determinats elements d'aquestes manifestacions culturals.

Article 21

Planejament urbanístic

1. Les normes i els plans urbanístics que afectin l'espai o l'immoble que està vinculat al bé cultural immaterial declarat no poden tenir determinacions que puguin impedir o obstaculitzar el desenvolupament de les manifestacions culturals corresponents.

2. Els plans i les normes urbanístics s'han d'ajustar al que estableix l'apartat 1 anterior abans que s'aprovin, o bé, si eren vigents abans de la declaració, s'han de modificar.

3. En qualsevol cas, preval el règim derivat d'haver declarat un bé cultural immaterial d'interès cultural respecte a l'espai o immoble que s'hi vinculi, davant el que puguin establir els plans i les normes urbanístics, mentre que l'adaptació no es produeixi.

Article 22

Protecció dels béns materials vinculats als béns culturals immaterials declarats d'interès cultural

1. Les administracions públiques han de vetlar pel respecte i per la conservació dels llocs, espais, itineraris i pels suports materials en què se sustentin els béns culturals immaterials declarats objecte de protecció, sempre que aquesta protecció en permeti el manteniment, l'evolució i l'ús habitual.

2. Les persones propietàries o titulars d'altres drets reals sobre els béns mobles i immobles que es declarin vinculats a béns culturals immaterials declarats d'interès cultural han de permetre que aquells serveixin de suport del bé cultural immaterial, ~~tret que el departament competent del consell insular pertinent n'autoritzi la dispensa~~ previ requeriment del departament competent del consell insular. En aquest cas, el consell insular assumirà la responsabilitat de la conservació i integritat del bé durant el seu ús.

Parlament de les Illes Balears

3. Així mateix, es poden declarar Béns d'Interès Cultural Immaterial Compartit, Béns d'Interès Cultural Immaterial o Béns Catalogats Immaterials, de manera singular i d'acord amb la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, els béns mobles i immobles vinculats a béns culturals immaterials declarats en la mesura que constitueixin elements de coherència, unitat o significat que justifiqui protegir-los. Poden ser instruments, objectes, artefactes i espais culturals que siguin inherents al bé cultural immaterial declarat.

4. La declaració d'aquests béns materials vinculats a béns culturals immaterials declarats es podrà fer de manera simultània i coordinada amb el procediment de declaració de Béns d'Interès Cultural Immaterial Compartit, Béns d'Interès Cultural Immaterial o Béns Catalogats Immaterials.

5. Els béns mobles i espais vinculats al desenvolupament dels béns culturals immaterials declarats poden ser objecte de mesures de protecció conforme a la legislació urbanística i d'ordenació del territori de les administracions competents.

Capítol IV

Actuacions i mesures de protecció, promoció i foment del patrimoni cultural immaterial

Article 23

Actuacions en matèria d'educació

L'administració educativa ha de preveure en els currículums dels diferents nivells, etapes, cicles, graus i modalitats del sistema educatiu el coneixement del patrimoni cultural immaterial i del patrimoni etnològic, propi de cada localitat i general de cada una de les Illes Balears. Així mateix, ha de promoure, entre l'alumnat, la participació activa en la comprensió, la conservació i la difusió del patrimoni cultural immaterial.

Article 24

Actuacions en matèria de protecció

1. Els béns culturals immaterials declarats d'interès cultural han de tenir un pla de salvaguarda com a instrument de gestió. Aquest pla ha de definir una metodologia d'actuació i un programa d'accions que tinguin com a finalitat la coordinació de les iniciatives de les diverses entitats a favor dels béns culturals immaterials declarats. El pla de salvaguarda l'han d'elaborar i executar les comunitats, grups o persones que promouen o gestionen els béns culturals immaterials declarats d'interès cultural, amb la col·laboració, el suport i l'assessorament, si cal, del departament competent del consell insular respectiu.

2. Els plans de salvaguarda són sistemes de gestió dinàmics que s'han d'actualitzar periòdicament. Les modificacions significatives que es facin en el pla s'han de comunicar al departament competent del consell insular respectiu.

3. Les comunitats, grups o persones que hagin elaborat el pla de salvaguarda han d'elaborar, de manera quinquennal, un informe dels resultats obtinguts, una avaluació de la seva eficàcia i les modificacions corresponents per millorar-lo.

Parlament de les Illes Balears

Aquest informe s'ha de lliurar al departament competent del consell insular respectiu.

Article 25

Actuacions en matèria d'igualtat

Les actuacions que es duguin a terme en l'àmbit del patrimoni cultural immaterial han de respectar el que estableix la normativa reguladora en matèria d'igualtat entre dones i homes, mitjançant mesures que prevegin:

- a) Incentivar les produccions artístiques i culturals que fomentin els valors d'igualtat.
- b) Impulsar la recuperació de la memòria històrica de les dones del bagatge i contribució de la dona al llarg de la història.
- c) Promoure i garantir la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en la participació en les festes tradicionals i en la cultura popular, i corregir estereotips sexistes.

Article 26

Mesures de promoció

En l'àmbit del patrimoni cultural immaterial, l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, d'acord amb els consells insulars respectius, ha de vetllar, particularment, per fer efectius els objectius següents:

- a) Promoure la projecció exterior del patrimoni cultural immaterial propi de cada una de les Illes Balears.
- b) Fomentar els intercanvis i afavorir el coneixement recíproc de les manifestacions del patrimoni cultural immaterial de les diferents illes.
- c) Complementar les iniciatives especialment rellevants que, per a la consecució de l'objecte d'aquesta Llei, impulsin altres entitats, públiques o privades, territorials o no.

Article 27

Mesures de foment

La conselleria de Cultura, Participació i Esports competent en matèria de Cultura del Govern de les Illes Balears ha de promoure les accions següents:

- a) Obrir línies d'ajudes per a campanyes d'inventari del patrimoni cultural immaterial i programes de recerca aplicada.
- b) Promoure iniciatives de difusió del patrimoni cultural immaterial mitjançant el treball en xarxa, a fi de millorar els intercanvis de coneixements entre les quatre illes.
- c) Treballar en el reconeixement i la patrimonialització de les expressions i les manifestacions del patrimoni cultural immaterial, per tal de restituir-lo als seus portadors.

Capítol V Òrgans consultius

Parlament de les Illes Balears

Article 28

Òrgans consultius en matèria de patrimoni cultural immaterial

1. El Govern de les Illes Balears i els consells insulars respectius s'han de dotar d'òrgans col·legiats de caràcter consultiu en matèria de patrimoni cultural immaterial.
2. Aquests òrgans col·legiats han de tenir un caràcter assessor amb funcions de participació, d'impuls i de coordinació, per contribuir a la recerca, la protecció i la difusió del patrimoni cultural immaterial de les Illes Balears i per ajudar al seu reconeixement i a la seva visibilitat.

Article 29

El Consell Assessor del Patrimoni Cultural Immaterial de les Illes Balears

1. Es crea el Consell Assessor del Patrimoni Cultural Immaterial de les Illes Balears, que és l'òrgan consultiu de les administracions públiques de les Illes Balears en les matèries regulades en aquesta Llei, que per mitjà de la participació, l'impuls i la coordinació ha de contribuir a la recerca, el seguiment, la protecció, la visualització i la difusió del patrimoni cultural immaterial de les Illes Balears.
2. El Consell Assessor està integrat per una presidència i ~~catorze~~ **deu** vocalies, d'entre les quals s'ha d'escollir la vicepresidència.
3. La presidència i dues vocalies les ha de nomenar el conseller o consellera del Govern de les Illes Balears competent en la matèria que regula aquesta Llei.
4. Les vocalies restants, per quartes parts, les ha de nomenar el conseller o consellera competent dels consells insulars respectius, una de les quals l'ha d'ocupar un funcionari o funcionària del departament competent en la matèria que regula aquesta Llei, i ~~les altres dues, les persones~~ **l'altra, una persona** amb competència reconeguda en l'àmbit del patrimoni cultural immaterial.
5. La secretaria, amb veu però sense vot, l'ha de dotar la conselleria competent del Govern de les Illes Balears amb el personal i els mitjans suficients per complir adequadament les funcions que se li atribueixin.
6. L'organització i el funcionament de Consell Assessor del Patrimoni Cultural Immaterial de les Illes Balears s'han d'establir reglamentàriament.
7. En la composició del Consell Assessor s'ha de fomentar la presència equilibrada de dones i homes.

Article 30

Funcions consultives

Són funcions del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Immaterial de les Illes Balears:

Parlament de les Illes Balears

a) Assessorar l'Administració de la Comunitat Autònoma i, amb la petició prèvia, els consells insulars i els ajuntaments, en l'exercici de les funcions que tenen encomanats en matèria de patrimoni cultural immaterial.

b) Emetre informe en els procediments de declaració de Béns d'Interès Cultural Immaterial Compartits, de Béns d'Interès Cultural Immaterial i de Béns Catalogats Immaterials.

c) Proposar les accions que consideri convenients per a la salvaguarda, la protecció, la promoció i la difusió del patrimoni cultural immaterial.

d) Qualsevol altra funció que, d'acord amb l'objecte d'aquesta Llei, li encomani el Govern de les Illes Balears, el conseller o consellera competent en aquesta matèria o, si és el cas, els mateixos consells insulars, mitjançant peticions vehiculades a través de la conselleria competent del Govern de les Illes Balears.

Article 31

Propostes i iniciatives

El Consell Assessor del Patrimoni Cultural Immaterial de les Illes Balears pot dur a terme les seves funcions, entre d'altres, amb les propostes i iniciatives següents:

a) Fer propostes, a iniciativa pròpia, a les administracions públiques en les matèries relacionades amb l'objecte d'aquesta Llei.

b) Proposar iniciatives i actuacions en l'establiment de línies de recerca, en la definició d'un pla de publicacions i de difusió i de programes de dinamització patrimonial, en la detecció de noves fonts de finançament i de suport a les entitats i institucions del sector, en l'àmbit de l'educació, i en totes les matèries que incideixin en la millora de les funcions i les activitats vinculades a la recerca, la protecció, la visibilització i la difusió del patrimoni cultural immaterial de les Illes Balears.

c) Prestar assessorament tècnic en les qüestions que li sotmeti el departament competent en matèria de cultura en l'àmbit del foment i la protecció del patrimoni cultural immaterial i, en especial, en les relatives al desplegament de la legislació sobre patrimoni cultural o altres àmbits legislatius que puguin afectar el patrimoni immaterial.

d) Prestar assessorament tècnic sobre els processos de protecció i salvaguarda del patrimoni etnològic que es derivin del desplegament de la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial i de la Convenció per a la Protecció del Patrimoni Mundial Cultural i Natural, ambdues de la UNESCO.

e) ~~Organitzar totes les activitats que, en l'exercici de les seves competències,~~ Proposar les accions que consideri convenient que permetin difondre, entre els col·lectius implicats i la societat en general, allò que es relaciona amb la naturalesa i les seves funcions.

f) Detectar l'estat i les necessitats dels diversos sectors i agents que estiguin vinculats al patrimoni cultural immaterial de les Illes Balears, i fer-ne el seguiment.

g) Dur a terme qualsevol altra proposta i iniciativa de naturalesa anàloga que li encomani la persona titular del departament competent de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en la matèria que regula aquesta Llei.

Article 32

Òrgans insulars de consulta

Parlament de les Illes Balears

Cada consell insular ha de crear òrgans similars al Consell Assessor del Patrimoni Cultural Immaterial de les Illes Balears per exercir millor les seves competències en les matèries regulades en aquesta Llei. En aquest cas, el Consell esmentat i els òrgans insulars de consulta han de col·laborar en la consecució dels objectius de salvaguarda i promoció del patrimoni cultural immaterial. L'organització i el funcionament d'aquests òrgans s'han d'establir reglamentàriament pel respectiu consell insular.

Article 33 **Institucions consultives**

De conformitat amb el que disposen els articles 13.3.b), 15.5.j), 15.7, 17, 18.4 i 20.a) d'aquesta Llei, són institucions consultives:

- a) La Universitat de les Illes Balears.
- b) L'Institut d'Estudis Baleàrics.
- c) L'Institut Menorquí d'Estudis.
- d) L'Institut d'Estudis Eivissencs.
- d bis) L'OCB de Formentera.

e) Les entitats de vàlua i capacitat que el Consell Assessor del Patrimoni Cultural Immaterial de les Illes Balears hagi qualificat com a tals.

En cas que l'administració competent ho consideri necessari, s'han de sol·licitar els informes pertinents al personal tècnic i als organismes adients.

Capítol V bis **Associacions i fundacions que tenen per objecte el patrimoni cultural immaterial**

Article 33 bis **Declaració d'interès cultural immaterial**

1. A l'efecte d'aquesta llei, poden ser declarades d'interès cultural immaterial les associacions i fundacions legalment constituïdes que exerceixin principalment les seves funcions a les Illes Balears i tinguin com una de les seves finalitats bàsiques la realització d'activitats relacionades amb la cultura popular i tradicional de les Illes Balears.

2. La declaració es produirà a sol·licitud de l'entitat interessada i d'acord amb el procediment que reglamentàriament s'estableixi, en el qual han d'acreditar-se, en tot cas, les circumstàncies següents:

- a) Estar inscrita en el registre administratiu corresponent.
- b) Dur a terme ordinàriament més de dues terceres parts de les activitats en el camp de la cultura popular i tradicional.
- c) Presentar un funcionament regular dels òrgans de direcció.
- d) Tenir un arrelament efectiu en l'àmbit territorial o en el sector cultural que desenvolupin la seva activitat.

Parlament de les Illes Balears

e) En el cas de les entitats de base associativa, tenir una estructura i un funcionament democràtics.

3. Les circumstàncies establertes en l'apartat anterior han de verificar-se en relació a un període de temps no inferior als tres anys anteriors a la data de presentació de la sol·licitud.

4. Correspon al Govern acordar la seva declaració d'interès cultural immaterial, d'acord amb els consells insulars i amb l'informe previ del Consell Assessor de Patrimoni de Cultura Immaterial.

Article 33 ter

Efectes de la declaració

L'atorgament de la declaració regulada en l'article anterior suposa, per a les entitats que l'hagin rebut, els drets següents:

a) A ser destinatàries preferents de les ajudes i les subvencions que s'estableixen a favor de les entitats que actuen en el camp de la cultura popular i tradicional.

b) A obtenir els beneficis fiscals prevists en la legislació vigent.

c) A gaudir dels avantatges que s'estableixin en les ordenances locals reguladores dels diversos serveis municipals.

Disposició addicional primera

Inventaris de patrimoni cultural immaterial dels consells insulars

~~En el termini d'un~~ Durant el primer any, comptador des de l'entrada en vigor d'aquesta llei, els consells insulars ~~han de començar a elaborar~~ elaboraran o actualitzaran l'inventari del patrimoni cultural immaterial del seu territori, amb la col·laboració de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Disposició addicional segona

Festes d'Interès Cultural

Les manifestacions declarades Festes d'Interès Cultural mitjançant la Llei 1/2002, de 19 de març, de cultura popular i tradicional de les Illes Balears, passen a tenir la consideració de Béns ~~Catalogats Immaterials~~ d'Interès Cultural Immaterial (BICIM) i s'hauran d'inscriure d'ofici en els registres corresponents.

Disposició derogatòria

Normes que es deroguen

1. Queden derogades totes les disposicions de rang igual o inferior que s'oposin al que disposa aquesta Llei, la contradiguin o hi siguin incompatibles.

2. Queden derogats, en particular, el paràgraf 2n de l'article 5 i l'apartat 3 de l'article 67 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears.

Parlament de les Illes Balears

3. Queda igualment derogada la Llei 1/2002, de 19 de març, de cultura popular i tradicional de les Illes Balears.

Disposició final primera

Modificació de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears

Es modifica l'article 1 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, al qual s'afegeix l'apartat següent:

4. També formen part del patrimoni històric de les Illes Balears els béns que integren el patrimoni cultural immaterial, de conformitat amb el que estableix la legislació especial.

Disposició final segona

Desplegament reglamentari

Es faculta el Govern de les Illes Balears i els consells insulars, en l'àmbit de les seves competències respectives, per dictar les normes reglamentàries que calguin per desplegar aquesta Llei.

Disposició final tercera

Entrada en vigor

Aquesta Llei entrarà en vigor l'endemà d'haver-se publicat en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

I

Amb l'entrada del segle XXI, la realitat social i cultural de les Illes Balears ha prosseguit amb una intensa i profunda transformació. Uns canvis globals que s'han traslladat a la realitat més propera i que s'han fet sentir en l'estructura de la població: més del 47 41% d'increment de la població en menys de vint anys; en l'economia: la integració monetària i la crisi econòmica i financera; en la intensíssima petjada antròpica sobre el territori; en la societat multicultural: a les Illes Balears hi conviu ciutadania procedent de més de 160 nacionalitats, transformada en taxes que oscil·len entre el 27 23 % i el 37 31 % de població estrangera a Eivissa i Formentera; en les interferències culturals dels visitants: més de 15 milions anuals de turistes; en els mitjans de comunicació i en l'impacte de les xarxes socials, de manera molt notable.

Aquests canvis han afectat, igualment, els àmbits de la cultura i el patrimoni i, específicament, l'entorn del que fins ara s'ha conegut com a cultura popular i tradicional. A més, els canvis i les transformacions s'han accentuat i accelerat en el que es porta de segle i, com molt bé ja es deia en el preàmbul de la Llei 1/2002, de 19 de març, de cultura popular i tradicional de les Illes Balears, la cultura popular i tradicional ha d'afrontar unes situacions que no en faciliten la continuïtat ni el desenvolupament. Tanmateix, allò que precisament es valora, entre altres coses,

Parlament de les Illes Balears

de la cultura popular i tradicional és la seva vigència, més o menys vigorosa, i la capacitat d'adaptació a una nova realitat que afecta, com quedarà palès, la mateixa denominació, la definició i l'enfocament de les manifestacions culturals dels pobles de les Illes Balears, però també el seu marc normatiu i representatiu, tot adaptant-se a la nova situació social i cultural a la qual s'ha fet referència.

L'aprovació per part de la UNESCO, l'any 2003, de la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial, l'entrada en vigor el 20 d'abril de 2006 i la posterior aprovació de les Directrius operatives per a l'aplicació de la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial (2008) han posat sobre l'agenda de les diferents administracions aquest «nou» concepte i tot un seguit d'atributs que hi són consubstancials. En el cas de l'Estat, a partir de les poques referències que en fa la Llei 16/1985 del patrimoni històric espanyol (articles 46 i 47), aquesta preocupació s'ha traduït en l'aprovació del Pla Nacional de Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial (2011) i, més endavant, en la de la Llei 10/2015, de 26 de maig, per a la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial, mentre que a les diferents comunitats autònomes, més enllà d'iniciatives legislatives, s'han engegat els inventaris del patrimoni cultural immaterial, que són un dels primers i més clars compromisos que estableix la Convenció.

Tanmateix, convé no perdre de vista que aquesta nova visió de la cultura popular i tradicional suposa una actualització i una ferma línia de continuïtat de la concepció i la regulació que fins ara, amb més o menys fortuna, ha estat pròpia. A les Illes Balears, l'avanç cap a la democratització institucional, les legítimes aspiracions d'autogovern i la progressiva normalització social de la cultura pròpia al llarg de les quatre darreres dècades n'han permès la recuperació gradual del prestigi, el recobriment de la seva condició de símbol identitari i la percepció d'instrument de validesa socialment operativa. L'arrelament al territori i el suport actiu de la ciutadania que hi habita són els garants de la seva continuïtat i vigència social.

Aquesta capacitat d'adaptació a la realitat i el canvi de percepció, igualment en procés de reformulació, obren la porta a l'actualització del concepte. Tal com es defineix en la Llei 1/2002, de 19 de març, esmentada, s'entén per cultura popular i tradicional el conjunt de les manifestacions de la memòria i de la vida col·lectiva dels pobles de les Illes Balears, tant de les que encara es mantenen vigents com de les que han desaparegut a causa dels canvis històrics i socials.

Ens trobam, per tant, davant una visió temporal, d'orientació retrospectiva —de mirada cap al passat—, que es materialitza a través de la memòria i que preveu la recuperació de les manifestacions desaparegudes. En canvi, el patrimoni cultural immaterial, tot i que preveu igualment aquesta dimensió temporal, ho fa amb una tendència prospectiva —de mirada cap al futur—, amb la pretensió de transmetre-les i llegar-les a les generacions futures. Incorpora, a més, el sentit d'adaptació i recreació constant i, a través del seu caràcter viu, interactua amb la natura i la seva història, i els infon un sentiment d'identitat i continuïtat.

Una altra faceta important i també nova del patrimoni cultural immaterial respecte a la cultura popular i tradicional és l'èmfasi sobre el fet del reconeixement,

Parlament de les Illes Balears

dels seus portadors, de les manifestacions culturals com a part integrant del seu patrimoni cultural. Deixant de banda el fet rellevant del reconeixement que en fan les comunitats, els grups i, en alguns casos, les persones, el conjunt de manifestacions que hom considera integrades i formadores del patrimoni cultural immaterial són els usos, les representacions, les expressions, els coneixements i les tècniques, juntament amb els béns mobles, els béns immobles, les instal·lacions i els espais culturals i naturals que hi són inherents.

Quelcom gairebé idèntic del que s'entenia inclòs en el concepte de cultura popular i tradicional: tot el que fa referència al conjunt de les manifestacions culturals, tant materials com immaterials, com són: la música i els instruments, els balls, la indumentària, les festes, els costums, les tècniques i els oficis, la gastronomia, els jocs, els esports, les danses rituals o religioses, les representacions, les creacions literàries i totes les altres activitats que tenen —de manera menys definida— caràcter tradicional i que han estat o que són populars.

En el concepte de patrimoni cultural immaterial, el protagonisme passa de l'objecte —de la manifestació, del procés o del bé— al subjecte portador que el protagonitza i el reconeix. Canònicament s'entén per portador d'una determinada manifestació cultural susceptible de considerar-la patrimoni immaterial la comunitat, el grup o la persona que reconegui aquesta manifestació com a part integrant del seu patrimoni cultural en funció de la seva aportació identitària.

La segona qüestió rellevant que destaca de la definició de patrimoni cultural immaterial és la noció de llegat, és a dir, el patrimoni es transmet de generació en generació. Un fet, el de la transmissió, que suposa continuïtat i selecció; només es transmet allò que es reconeix i es transmet en funció d'aquest reconeixement i d'aquesta valoració. D'altra banda, un cop conegut l'objecte, és evident que, en cap cas, no es pot usurpar als seus actors les manifestacions que els són inherents, i no es pot fer perquè, de fet, les manifestacions del patrimoni cultural immaterial existeixen com a atributs seus.

D'igual manera, per la mateixa vigència i potestat dels actors que reconeixen, recreen i transmeten el seu propi patrimoni, la conservació i la protecció d'aquest només és a les seves mans. No deixar perdre, no deixar desaparèixer una determinada manifestació del patrimoni cultural immaterial només és possible si els seus actors (comunitats, grups o persones) la mantenen operativa (la reconeixen, l'actualitzen i la transmeten) i en garanteixen la viabilitat. Per tot això, sembla molt més adequat parlar, en tot cas, de salvaguarda del patrimoni cultural immaterial. Aquesta comesa només és possible si s'entén com l'acció de garantir als portadors del patrimoni cultural immaterial les condicions mínimes per exercir la seva quotidianitat vital i les condicions de llibertat.

Per això, cal afavorir les diverses manifestacions en què aquesta cultura s'expressa. De la supervivència d'aquest conjunt de manifestacions, coneixements, activitats i creences passats i presents de la memòria col·lectiva, se'n fa responsable la societat civil, especialment en l'àmbit associatiu.

Parlament de les Illes Balears

A partir de la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Immaterial de la UNESCO de l'any 2003, a la qual l'Estat s'adherí el 2006, les iniciatives de caràcter normatiu que regulen l'entorn de la cultura popular i tradicional i de les seves manifestacions patrimonials han estat diverses en l'àmbit estatal, però també en l'autonòmic i l'insular.

La Constitució espanyola incorpora, en matèria de cultura, un sistema competencial complex. D'una banda, consagra com un principi rector de la política social i econòmica, el patrimoni històric, cultural i artístic en l'article 46, d'acord amb el qual els poders públics han de garantir la conservació i han de promoure l'enriquiment del patrimoni històric, cultural i artístic dels pobles d'Espanya i dels béns que l'integren, qualsevol que sigui el seu règim o la seva titularitat. I, de l'altra, l'article 148 estableix que les comunitats autònomes poden assumir competències, com indica en l'apartat 16, en patrimoni monumental d'interès de la comunitat autònoma, i el foment de la cultura, de la investigació i, si escau, de l'ensenyament de la llengua de la comunitat autònoma d'acord amb l'apartat 17 del mateix article.

Aquestes competències han de compatibilitzar-se amb la de l'article 149.1.28, que atribueix a l'Estat la competència exclusiva en matèria de defensa del patrimoni cultural, artístic i monumental espanyol contra l'exportació i l'espoliació; museus, biblioteques i arxius de titularitat estatal, sens perjudici de la gestió que en facin les comunitats autònomes.

En desplegament d'aquestes competències, la Llei 16/1985, de 25 de juny, de patrimoni històric espanyol, conté una referència explícita als valors immaterials culturals amb la regulació en el títol IV del patrimoni etnogràfic.

No obstant això, l'impuls més decisiu del patrimoni immaterial se situa en l'àmbit del dret internacional amb la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial de la UNESCO, de l'any 2003, a la qual s'adherí l'Estat espanyol l'any 2006, i es concreta amb l'aprovació de la Llei estatal 10/2015, de 26 de maig, per a la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial.

A les Illes Balears, l'article 34 de l'Estatut d'autonomia, aprovat per la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, atribueix a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva respecte de la protecció i el foment de la cultura autòctona i del llegat històric de les Illes Balears. També l'article 30.25 li atribueix la competència exclusiva en matèria de patrimoni monumental, cultural, històric, artístic, arquitectònic, arqueològic, científic i paisatgístic, sens perjudici del que disposa l'article 149.1.28 de la Constitució. Així com l'article 70.6 atribueix als consells insulars la competència pròpia en matèria de patrimoni monumental, cultural, històric, artístic, arquitectònic, arqueològic i paisatgístic en el seu àmbit territorial, l'article 70.18 de l'Estatut li atribueix les competències en matèria de cultura.

En l'àmbit autonòmic, a més de la Llei 12/1998 de patrimoni històric de les Illes Balears, que fa referència al patrimoni etnològic (articles 65, 66 i 67 i les modificacions concretes que introdueix de manera provisional o transitòria la Llei 8/2004, de 23 de desembre, de mesures tributàries, administratives i de funció

Parlament de les Illes Balears

pública, amb la figura del Bé d'Interès Cultural Immaterial), pel que fa al patrimoni cultural immaterial, hom compta, com a marc de referència principal, amb la Llei 1/2002, de 19 de març, de cultura popular i tradicional i, específicament, pel que fa al maltractament animal en la seva participació en actes lúdics i festius, es promulgà la Llei 9/2017, de 3 d'agost, que regula les corregudes de bous i la protecció dels animals a les Illes Balears.

Així mateix, des de l'aprovació de la Llei 1/2002, de 19 de març, esmentada, aquesta norma s'ha desplegat amb tot un seguit de reglaments que han promogut el Govern de les Illes Balears i els consells insulars en el seu marc competencial. Així doncs, s'han aprovat el Reglament del Consell Assessor de Cultura Popular i Tradicional de Mallorca; el Reglament de funcionament de la Comissió Assessora de Cultura Popular de Menorca; el Reglament de funcionament del Consell Assessor de Cultura Popular i Tradicional d'Eivissa i Formentera; el Reglament del procediment a seguir per a la declaració de Festes d'Interès Cultural del Consell Insular d'Eivissa i Formentera; el Reglament de funcionament del Consell Assessor de Cultura Popular i Tradicional d'Eivissa; el Reglament del procediment a seguir per a la declaració de Festes d'Interès Cultural del Consell Assessor d'Eivissa; el Reglament sobre el procediment a seguir per a la declaració de Festes d'Interès Cultural a l'illa de Mallorca, i el Decret pel qual es regulen l'organització i el funcionament del Consell Assessor de Cultura Popular i Tradicional de les Illes Balears.

D'altra banda, la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, preveu la creació del Consell Insular de Formentera, fet que es materialitzava el 10 de juliol de 2007 i que, més enllà de la rellevància institucional i representativa, donava lloc a fer un ajustament necessari de la nova realitat institucional.

Tot plegat ha de ser un desplegament normatiu que cal prendre en consideració a l'hora d'actualitzar el marc legal, sense perdre de vista, però, el que determina la mateixa Convenció: que s'ha de tenir en compte únicament el patrimoni cultural immaterial que sigui compatible amb els instruments internacionals de drets humans i amb els imperatius de respecte mutu entre comunitats, grups i persones i amb el desenvolupament sostenible.

III

Aquesta Llei, d'acord amb l'exercici de la competència exclusiva que l'Estatut d'autonomia vigent en l'article 34.1 atorga a les Illes Balears en matèria de protecció i de foment de la cultura autòctona i del llegat històric, pretén garantir la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera i, per tant, del conjunt de les Illes Balears. Així mateix, i en coherència amb l'Estatut d'autonomia, en virtut dels articles 12.4 i 70.6, han de ser els consells insulars les institucions idònies per impulsar i per dur a terme la salvaguarda i el foment del patrimoni cultural immaterial en l'àmbit territorial de les illes respectives.

Així mateix, aquesta Llei compleix amb els principis establerts en l'article 129 de la Llei 39/2015, que disposa que en l'exercici de la iniciativa legislativa i la potestat reglamentària, el conjunt de les administracions públiques ha d'actuar

Parlament de les Illes Balears

d'acord amb els principis de necessitat, eficàcia, proporcionalitat, seguretat jurídica, transparència, eficiència, estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera.

D'acord amb els principis de necessitat i eficàcia, la iniciativa normativa es fonamenta en una identificació clara de les finalitats perseguides. Així, es justifica, en primer lloc, per la necessitat d'actualitzar la regulació autonòmica i adaptar-la a les noves demandes i realitats sorgides des de la publicació de la Llei 1/2002.

Respecte al principi de proporcionalitat, aquesta norma conté la regulació imprescindible per atendre la necessitat que s'hi ha de cobrir i a la qual respon.

La seguretat jurídica també presideix aquesta Llei, ja que s'exerceix de manera coherent amb la resta de l'ordenament jurídic, nacional, autonòmic i de la Unió Europea, i genera un marc normatiu estable, predictable, integrat, clar i de certesa, que facilita el coneixement i la comprensió del que s'entén per cultura popular i tradicional i patrimoni immaterial.

En virtut del principi de transparència, l'Avantprojecte de Llei es va incloure en el Pla Anual Normatiu del Govern de les Illes Balears per a l'any 2018 i es va sotmetre al tràmit de la consulta pública en els termes que indica l'article 133 de la Llei 39/2015 esmentada. Així mateix, el principi de transparència també s'ha garantit amb els tràmits d'audiència i d'informació pública que preveuen els articles 43 a 45 de la Llei 4/2001, de 14 de març, del Govern de les Illes Balears.

Conforme al principi d'eficiència, per tal de racionalitzar, en la seva aplicació, la gestió dels recursos públics, aquesta Llei no preveu càrregues administratives innecessàries o accessòries per a la consecució dels objectius finals.

IV

Les consideracions exposades es reflecteixen en l'articulat, que s'estructura en trenta-tres articles, distribuïts en cinc capítols, dues disposicions addicionals, una disposició derogatòria i tres disposicions finals. Així, el capítol I estableix l'objecte de la Llei i en defineix el patrimoni cultural immaterial, i descriu com es manifesten i es fixen els conceptes de salvaguarda i de portadors. S'enumeren, igualment, els requisits i les característiques del patrimoni cultural immaterial, com també els deures d'actuació i els objectius generals que han de perseguir les administracions públiques en aquesta matèria.

El capítol II estableix el règim de salvaguarda del patrimoni cultural immaterial, tot fent èmfasi en la documentació i l'inventari. El reconeixement i la valoració del patrimoni cultural immaterial es formalitza jeràrquicament mitjançant la declaració de Bé d'Interès Cultural Immaterial Compartit, en el cas de béns comuns a tot l'arxipèlag; de Bé d'Interès Cultural Immaterial, i de Bé Catalogat Immaterial, a través d'un procediment declaratori que conclou amb la inscripció en els registres pertinents.

En el capítol III es detallen les mesures de salvaguarda dels béns immaterials declarats d'interès cultural, se'n garanteix l'accessibilitat i es

Parlament de les Illes Balears

determinen les exigències a les quals obliga la seva declaració, tant pel que fa al planejament urbanístic com a la protecció dels béns materials vinculats.

En el capítol IV s'estableixen les actuacions i les mesures de protecció, promoció i foment del patrimoni cultural immaterial de les Illes Balears, a través de les actuacions en matèria d'educació, de protecció i d'igualtat; com també de mesures de promoció cap a l'exterior i els intercanvis entre les diferents illes; i de foment amb la convocatòria de línies d'ajudes, entre d'altres.

En el capítol V es doten els òrgans consultius de les administracions públiques de les Illes Balears en les matèries regulades per aquesta Llei. En concret, es crea el Consell Assessor del Patrimoni Cultural Immaterial de les Illes Balears, i s'estableix que els consells insulars han de crear òrgans similars per dur a terme els objectius de salvaguarda i promoció del patrimoni cultural immaterial en el marc de les seves competències.

En el capítol V bis, es contemplen les associacions i fundacions d'interès de patrimoni cultural immaterial.

A la seu del Parlament, 19 de març de 2019

La secretària,

**Vist i plau
La presidenta,**

Marta Maicas i Ortiz

Conxa Obrador i Guzmán